

Yrkeshögskolan

OMRÅDESANALYS 2025

Hantverk och lärling

Myndigheten för yrkeshögskolan

Innehållsförteckning

Inledning	3
Innehåll	4
Yrkeshögskolans utbildningsinriktningar	4
Avstämningar	4
Yrkeshögskolans statistik	5
Bedömning av platsernas utveckling	5
Hantverk och lärling	6
Utfall ansökan YH-program 2024	7
Resultat från genomförda utbildningar inom YH-program	9
Efterfrågan på kompetens på 3–5 års sikt	12
Regionalt utbud och regional efterfrågan	21
Bedömning av utveckling för nya platser inom YH-program med start från 2026	23
Definitioner	25

Inledning

Det här är ett analysunderlag som visar hur myndigheten ser på utbildningarnas resultat, efterfrågan på kompetens och utvecklingen av utbildningsplatser inom en viss utbildningsinriktning, eller en gruppering av utbildningsinriktningar som har en koppling till varandra.

I underlaget presenteras statistik avseende pågående och beviljade utbildningsplatser, resultat för en utbildningsinriktning, eller en gruppering av utbildningsinriktningar samt information om efterfrågan. Varje presentation avslutas med en bedömning av hur myndigheten ser på utvecklingen av utbildningsplatser inom en viss utbildningsinriktning och hur många platser som kan beviljas för start.

Bedömningen bygger på en avvägning av vad som är rimligt att bevilja utifrån en rad faktorer, där de tre främsta är

- det ekonomiska utrymme som myndigheten beräknar ha för att bevilja statsbidrag och särskilda medel för programmen
- dimensionering av redan beviljade platser och pågående utbildningar
- efterfrågan på kompetens.

Det bör understrykas, att det kan finnas skillnader gentemot bedömningen och den efterfrågan på kompetens som finns. Myndigheten har begränsade medel och en mängd prioriteringar måste göras mellan samtliga utbildningsinriktningar. Det kan innebära att efterfrågan inte kan matchas med motsvarande antal utbildningsplatser. Andra faktorer kan också påverka och som leder till att det inte är rimligt att genomföra en ökning av en utbildningsinriktning.

Enligt förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan ska myndigheten analysera arbetsmarknadens behov av utbildningar inom yrkeshögskolan.

Målsättningen med områdesanalysen är att bidra till ökad transparens och tydlighet. Underlaget kan både hänvisas till inför det att en ansökan öppnar och vid bedömning och kan förhoppningsvis bidra till att skapa en röd tråd från den enskilda ansökan till myndighetens

beslut. Det är värt att understryka att bedömningen av en utbildningsansökan väger in fler faktorer än just områdesanalyserna.

Innehåll

Strukturen är densamma för samtliga områdesanalyser. Varje områdesanalys innehåller följande information:

- Utfall av årets ansökan och det nya utbildningsutbudet
- Resultat från genomförda utbildningar
- Beskrivning av efterfrågan på 3–5 års sikt
- Regionalt utbud och regional efterfrågan
- Bedömning av nya platser

Yrkeshögskolans utbildningsinriktningar

Det finns drygt 200 utbildningsinriktningar inom yrkeshögskolan. Till varje utbildningsinriktning hör en SUN-kod som myndigheten har tagit fram genom att utgå från *Svensk utbildningsnomenklatur* (SUN). All statistik som presenteras är uppbyggd efter detta system.

Varje utbildningsinriktning leder till en yrkesroll eller flera närliggande yrkesroller. Det finns också utbildningsinriktningar som kategoriseras som "övriga" utbildningsinriktningar. Dessa övriga SUN-koder kan innehålla både specifika utbildningar för vilka det av någon anledning saknas en dedikerad inriktning, eller mer obestämbara utbildningar som inte passar in i några av de andra SUN-koderna.

Antalet utbildningsinriktningar kan förändras över tid. Myndigheten kan ta bort eller lägga till SUN-koder beroende på arbetsmarknadens utveckling.

Avstämningar

I framtagandet av denna områdesanalys har avstämningar skett med berörda branscher eller andra relevanta aktörer som har kunnat bidra till att ge en samlad bild av efterfrågan på kompetens på nationell och regional nivå, när så har varit möjligt.

Yrkeshögskolans statistik

Det finns mycket statistik om yrkeshögskolan och för den som vill veta mer hänvisas till myh.se och scb.se.

Här presenteras endast en begränsad del och det statistiska underlaget som tas upp är

- statistik över pågående och beviljade utbildningsplatser per utbildningsinriktning
- examensgrad från avslutade utbildningar per utbildningsinriktning
- andel i arbete från avslutade utbildningar per utbildningsinriktning
- arbetets överensstämmelse med utbildningen per utbildningsinriktning
- outnyttjade platser per utbildningsinriktning.

Statistik över pågående och beviljade utbildningsplatser utgör en grund för dimensionering av nya utbildningsplatser. Det som är särskilt relevant att visa i detta sammanhang är statistik över platser per slutår, för att illustrera vilket utflöde av kompetens som utbildningarna kan bidra med per år om alla beviljade platser utnyttjas.

Statistiken visar också var i landet beviljade utbildningar är placerade. Utbildningar inom yrkeshögskolan ska ha en utifrån arbetslivet lämplig regional placering och den regionala efterfrågan är en viktig aspekt vid beviljandet av nya platser.

Examensgrad, andel i arbete, arbetets överensstämmelse med utbildningen samt outnyttjade platser är alla olika sätt att mäta utbildningarnas resultat per utbildningsinriktning.

Bedömning av platsernas utveckling

Det nya underlaget avslutas med en bedömning av hur antalet platser per utbildningsinriktning kommer att utvecklas och hur många platser som kan beviljas för start hösten 2026 och våren 2027.

Bedömningen är inte ett facit över hur det kommer att bli. Antalet platser kan komma att bli lägre eller högre än bedömningen. Det beror på en mängd faktorer såsom bedömning av ansökningar, förändringar i vår omvärld och hur mycket statsbidrag eller särskilda medel som kan fördelas mellan alla utbildningsinriktningar.

Hantverk och lärling

Denna områdesanalys omfattar ett antal utbildningsinriktningar inom traditionellt hantverk. De leder till yrkesroller som bidrar till att utveckla eller att bevara ett yrkeskunnande, som är av intresse för individen och för samhället.

Traditionella hantverksyrken, lärling	SUN-KOD 999za
Tapetserare	SUN-KOD 543xa
Sadelmakare	SUN-KOD 542da
Trätekniker, hantverk	SUN-KOD 543cb
Övriga utbildningar byggnadssnickeri	SUN-KOD 582dy
Timmerhusbyggare	SUN-KOD 582db

Övriga utbildningar konsthantverk	SUN-KOD 215zy
Guldsmed	SUN-KOD 215zb
Urmakare	SUN-KOD 521cu
Glasblåsare	SUN-KOD 215za
Musikinstrumentmakare	SUN-KOD 543cc

Utfall ansökan YH-program 2024

Utbildningsinriktningar	Ansökningar	Beviljade ansökningar
Traditionella hantverksyrken, lärling	2	2
Tapetserare	0	-
Sadelmakare	0	-
Trätekniker, hantverk	0	-
Övriga utbildningar byggnadssnickeri	2	2
Timmerhusbyggare	0	-
Övriga utbildningar konsthantverk	1	1
Guldsmed	0	-
Urmakare	0	-
Glasblåsare	0	-
Musikinstrumentmakare	1	0

Källa: MYH.

**Pågående och beslutade platser per utbildningsinriktning och slutår.
Färgmarkeringen visa vilka år som kommande beslut kan påverka.**

Utbildningsinriktningar	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Traditionella hantverksyrken, lärling	105	105	155	85	120	105
Tapetserare	16	26	26	16	10	10
Sadelmakare	7	12	12	12	12	
Trätekniker, hantverk	55	55	49	35		
Övriga utbildningar byggnadssnickeri	42	54	48	28	20	12
Timmerhusbyggare	14	14	14	14		
Övriga utbildningar konsthantverk	24	24	10	10	10	
Guldsmed	10	10	10	10	10	
Urmakare	12	12	12	12	12	
Glasblåsare	12	12	12			
Musikinstrumentmakare	7	7	7			

Källa: MYH.

Platser som beviljas efter ansökan 2025 påverkar i huvudsak slutåret 2028 och framåt beroende på utbildningarnas längd. Nya platser kan fyllas på vid varje ansökningsomgång och på så vis byggs utflödet på framåt.

I utbildningsinriktningen traditionella hantverksyrken, lärling finns utbildningar med lärlingsupplägg. För dessa utbildningar bestäms först när utbildningen startar, vilka yrkesroller som platserna ska leda till. De fem yrkesområden som hade flest examinerade år 2023 var guldsmed, möbelsnickare, tapetserare, smed och finsnickerare. Totalt fanns ett fyrtiotal yrkesroller representerade bland de examinerade.

Det finns några yrkesområden med hantverksinriktning som denna områdesanalys inte omfattar. Skräddare tas upp i områdesanalysen *Textilproduktion* och utbildningsinriktningen industri- och produktdesign tas upp i områdesanalysen *Industri- och produktdesign samt CAD-konstruktion*.

YH-flex

Utöver ovan redovisade utbildningsplatser har tio platser inom YH-flex till traditionella hantverksyrken, lärling beviljats för 2025 vid tidpunkten för publiceringen av denna områdesanalys.

Resultat från genomförda utbildningar inom YH-program

Examensgraden de tre senaste slutåren.

Utbildningsinriktningar	2021	2022	2023
Traditionella hantverksyrken, lärling	68 %	71 %	79 %
Tapetserare	83 %	76 %	84 %
Sadelmakare	62 %	67 %	62 %
Trätekniker, hantverk	56 %	70 %	83 %
Övriga utbildningar byggnadssnickeri	69 %	73 %	80 %
Timmerhusbyggare	31 %	50 %	..
Övriga utbildningar konsthantverk	..	64 %	58 %
Guldsmed	..	46 %	46 %
Urmakare	92 %	75 %	92 %
Glasblåsare	77 %	62 %	67 %
Musikinstrumentmakare	..	44 %	..
Totalt för yrkeshögskolan	70 %	68 %	68 %

Källa: SCB.

Om en cell är prickad är antalet observationer för få för att uppgift ska kunna visas.

Andel i arbete och arbetets överensstämmelse med utbildningen året efter examen (avser examinerade 2023).

Utbildnings- inriktningar	Andel i arbete, procent	Överensstämmelse arbete – utbildning		
		Helt/till största delen, procent	Till viss del, procent	Inte alls, procent
Traditionella hantverksyrken, lärling	81 ± 9	82 ± 9	..	15 ± 8
Totalt för yrkeshögskolan	84 ± 1	62 ± 1	25 ± 1	13 ± 1

Felmarginal angiven med 95 procents konfidensintervall.

Källa: MYH och SCB.

Statistikmyndigheten SCB har på myndighetens uppdrag tagit fram uppgift även för de utbildningsinriktningar som har haft för få svarande för att resultat ska kunna publiceras. För att åstadkomma detta har en sammanräkning av de tre senaste årens resultat gjorts. Genom denna metod kan myndigheten visa resultat även för tapetserare, trähantverkare och byggnadssnickeri.

Andel i arbete och arbetets överensstämmelse med utbildningen året efter examen (avser examinerade 2021–2023 sammanräknat).

Utbildnings- inriktningar	Andel i arbete, procent	Överensstämmelse arbete – utbildning		
		Helt/till största delen, procent	Till viss del, procent	Inte alls, procent
Tapetserare	92 ± 8	86 ± 7	..	8 ± 6
Trätekniker, hantverk	60 ± 14	..	..	..
Övriga utbildningar byggnadssnickeri	88 ± 7	78 ± 10	10 ± 7	12 ± 8
Totalt för yrkeshögskolan	88 ± 0	65 ± 0	25 ± 0	11 ± 0

Felmarginal angiven med 95 procents konfidensintervall.

Källa: MYH.

Andel outnyttjade platser per startår.

Utbildningsinriktningar	2022	2023	2024
Traditionella hantverksyrken, lärling	0 %	0 %	0 %
Tapetserare	13 %	0 %	4 %
Sadelmakare	21 %	0 %	33 %
Trätekniker, hantverk	22 %	0 %	27 %
Övriga utbildningar byggnadssnickeri	27 %	2 %	11 %
Timmerhusbyggare	0 %	0 %	0 %
Övriga utbildningar konsthantverk	25 %	25 %	50 %
Guldsmed	20 %	20 %	30 %
Urmakare	0 %	0 %	0 %
Glasblåsare	44 %	..	50 %
Musikinstrumentmakare	0 %	0 %	0 %
Totalt för yrkeshögskolan	12 %	11 %	9 %

Källa: MYH.

Reflektion över resultat från genomförda utbildningar

Examensgraden för tapetserare och urmakare är mycket hög. Även trähantverkare, lärlingsutbildning och byggnadssnickeri uppvisar en hög examensgrad de senaste åren. Examensgraden för guldsmed, musikinstrumentmakare och timmerhusbyggare är mycket låg.

Uppgift om andel i arbete kan enbart erhållas för fyra av utbildningsinriktningarna. Tre av dem, lärling, tapetserare och byggnadssnickeri, ligger ungefär i linje med genomsnittet för yrkeshögskolan men den fjärde, trähantverkare, ligger under genomsnittet. Arbetets överensstämmelse för de tre förstnämnda är högre än genomsnittet.

Flera av inriktningarna fyller de tilldelade utbildningsplatserna. Men det finns inriktningar med en mycket hög andel outnyttjade platser. Det gäller sadelmakare, glasblåsare, guldsmed, trähantverkare och övriga utbildningar konsthantverk. Det är dock få platser per inriktning.

Slutsats

Examensgraden behöver öka för utbildningsinriktningar som ligger långt under genomsnittet. Det går tyvärr inte att se i vilken utsträckning utbildning leder till jobb för de inriktningar som saknar uppgift för andel i arbete.

Efterfrågan på kompetens på 3–5 års sikt

Det finns goda möjligheter till utbildning i olika hantverksyrken inom yrkeshögskolan och utbudet omfattar både ordinarie utbildningar och utbildningar med lärlingsupplägg.

Nämnden för hemslöjdsfrågor har kartlagt de olika utbildningsvägarna för slöjd och kulturhantverk i rapporten *Olika vägar till slöjd* (2022). Rapporten lyfter fram att utbildningssystemets struktur möjliggör ett diversifierat utbud av utbildningar inom slöjd och kulturhantverk men att förhållandet mellan utbildningarna är komplext. Det innebär att studenter inom slöjd och kulturhantverk behöver vara väl insatta i såväl struktur som i förhållandet mellan de olika utbildningarna för att kunna göra väl underbyggda studieval då det finns skillnader i utbildningslängd, innehåll, kostnad samt önskad examensnivå.

Att vara yrkesverksam inom ett traditionellt hantverksyrke kan innebära att man behöver arbeta som egen företagare om det inte finns ett anställande arbetsliv i någon större utsträckning. Det är inte ovanligt att yrkesverksamma inom hantverk arbetar som kombinatörer, det vill säga att man kombinerar utövandet av sitt hantverksyrke med ytterligare ett eller flera arbeten för att kunna försörja sig. Men det kan också finnas möjlighet till anställning inom offentlig verksamhet som exempelvis museer, studieförbund eller som hemslöjdskonsulent i landets regioner.

Innan områdesanalysen går in på respektive utbildningsinriktning förklaras begreppet smala yrkesområden nedan.

Smala yrkesområden

De utbildningsinriktningar som omfattas av denna områdesanalys innehåller bland annat utbildningar som leder till så kallade smala yrkesområden inom yrkeshögskolan. Denna typ av utbildningar skiljer sig åt från andra yrkeshögskoleutbildningar. De yrkesområden som utbildningen leder till behöver inte vara efterfrågade av ett anställande arbetsliv och därför ser en sådan utbildningsansökan lite annorlunda ut. Utbildningarna ska i stället bidra till att utveckla eller bevara ett yrkeskunnande som är av betydelse för individen och för samhället. I många fall handlar det om traditionella hantverksyrken.

De examinerade från dessa utbildningar ska dock helt eller delvis kunna försörja sig på yrkeskunnandet. De tjänster som utövandet av dessa yrkesroller leder till behöver således vara efterfrågade av samhället. Det betyder att det ska finnas en efterfrågan från privatpersoner och offentlig såväl som privat verksamhet på det som den yrkeskunnige utövar eller de produkter som han eller hon tillverkar. Det kan ändå finnas en liten arbetsmarknad för denna typ av yrkesroller, men vanligt förekommande är att utövare av denna typ av yrken driver eget företag. Om efterfrågan på kompetens från arbetslivet växer eller utgör en betydande del kan yrkesområdet komma att upphöra att anses som ett smalt yrkesområde. Det är myndigheten som beslutar om ett yrkesområde är att anses som smalt eller ej och bedömningen sker per utbildningsansökan.

Smala yrkesområden omfattar en stor variation av utbildningar. Det kan vara utbildningar inom specifika hantverksyrken eller utbildning inom ett traditionellt yrkeskunnande där ny teknik har förändrat branschen, men där traditionella kunskaper fortfarande behövs inom en begränsad nisch eller omfattning.

Bedömningen om en utbildning anses leda till ett smalt yrkesområde eller inte sker i samband med handläggningen av utbildningsansökan. Som underlag till den bedömningen kan denna områdesanalys komma att användas. Exempel på indikatorer som kan användas för att avgöra om ett yrkesområde kan anses smalt eller inte är följande:

- myndighetens fastslagna definition av vad ett smalt yrkesområde är
- tydlig yrkesgrupp enligt SSYK i vilken officiell statistik kan användas
- antal anställda och i förhållande till antal egna företagare
- förekomst av yrkesprognos från Arbetsförmedlingen
- relevanta rapporter och underlag från branschorganisationer.

Sammanfattningsvis består den egentliga skillnaden i hur ansökan bedöms. Om en utbildning bedöms tillhöra ett smalt yrkesområde fästs inte lika stor betydelse vid anställningsbehov från arbetslivet, eftersom det helt enkelt kan saknas efterfrågan på kompetens för yrkesområdet. Ofta kan det dock finnas en kombination av både anställda och egna företagare för en yrkesgrupp, vilket försvårar bedömningen om en utbildning tillhör ett smalt yrkesområde eller ej.

Områdesanalysen går nu in på respektive utbildningsinriktning.

Traditionella hantverksyrken, lärling

Utbildningsinriktningen för traditionella hantverksyrken, lärling samlar en variant av yrkeshögskoleutbildningar som kallas för lärlingsutbildningar. Anordnare som bedriver denna typ av utbildningsupplägg har utbildningsplaner som kan leda till stort antal olika yrkesområden. Det är dessutom möjligt för anordnarna att lägga till utbildningsplaner för än fler yrkesområden efterhand. Det är inte på förhand givet vilka yrkesroller som utbildningsplatserna kommer att leda till när myndigheten fattar beslut om statsbidrag. Upplägget baseras på att varje studerande måste ha en garanterad lärlingsplats hos en mästare för att kunna komma i fråga för en utbildningsplats.

De yrkesområden som följer här nedan är alla exempel på yrkesområden som går att utbilda sig till via lärlingsupplägget. För vissa yrkesområden finns även ordinarie yrkeshögskoleprogram. Utbildning till dessa yrkesområden eller yrkesroller kan alltså ske både via lärlingsutbildning och via ordinarie yrkeshögskoleutbildning. De yrkeskompetenser som däremot inte återfinns inom det ordinarie utbudet kan riskera att dö ut om utbildning inte sker via lärlingsupplägget.

Exempel på yrkesroller som går att utbilda sig till via lärlingsupplägget är följande:

Attributmakare	Bokbindare	Brodör	Bryggare
Båtbyggare	Bössmakare	Charkuterist	Ciselör
Damskräddare	Dekopör	Dekorationsmålare	Dekormålare
Dekorsnickare	Dockmakare	Duodji	Emaljerare
Finsnickare	Fönsterrenoverare	Fönsterhantverkare	Förgyllare
Gardinmakare	Garvare	Gjutare	Glasblåsare
Glashantverkare	Gravör	Guldsmed	Gördelmakare
Handskmakare	Hattmakare	Herrskräddare	Inredningssnickare
Juvelfattare	Kakelugnsmakare	Kapellmakare	Keramiker
Klänningsskräddare	Konstsmide	Konstglasmästare	Konstinramare/rammakare
Kopparslagare	Korgmakare	Kristallkronemakare	Krukmakare
Kyrko- och brukstextilrenoverare	Körnsnär	Låssmed	Maskmakare
Maskör	Mattrestauratör	Metalltryckare	Metallrestauratör
Modist	Murare	Musikinstrumentmakare	Musikinstrumentreparatör
Målningsrestauratör	Möbelrenoverare	Möbelrestauratör	Möbelsnickare
Paraplymakare	Patinör	Perukmakare	Porslins- och glasrestauratör
Pralinör	Rammakare	Repslagare	Renoveringssmide
Riggare	Romskt hantverk	Sadelmakare	Segelmakare
Silversmed	Skeppstimmerman	Skomakare	Skräddare
Skyltmakare	Smed	Spinnare	Stenhuggare
Stickare	Stuckatör	Styckare	Takläggare
Tapetmakare	Tapetserare	Tatuerare	Timmerman
Traditionellt smide	Träbildhuggare	Träformmakare	Tunnbindare
Tygtryckare	Typograf	Ullrådgivare	Urmakare
Vagnmakare	Vapensmed	Verktygsmakare	Väskmakare
Väware	Ystare	Zoologisk konservator	Ädelmetallsmide
Ädelstensslipare			

Grundläggande utbildning till några av ovanstående yrkesområden ges via hantverksprogrammet på gymnasiet, antingen genom en egen inriktning eller inriktningen övriga hantverk. De utbildningar som får förekomma inom övriga hantverk är:

- Bössmakare
- Glasblåsare
- Guldsmed
- Juvelfattare
- Kakelugnsmakare
- Keramiker
- Sadelmakare
- Segelmakare
- Silversmed
- Skomakare
- Smed
- Sotare
- Tapetserare
- Timmerman
- Urmakare

Källa: skolverket.se

Några av yrkesrollerna inom lärlingsutbildningarna är mer populära att söka bland de studerande än andra. För att inte antalet platser ska leda till överetablering inom ett yrkesområde anger myndigheten i beslut om statsbidrag för lärlingsutbildningarna ett maxtak på antal utbildningsplatser som inte får överskridas per år. Utbildningsanordnare ska även rapportera in till myndigheten vilka platser som går till vilka yrkesområden och rapportera in antal examinerade per yrkesområde vid utbildningens slut. Detta så att myndigheten kan göra uppföljningar av hur kompetensförsörjningen till de olika yrkesrollerna ser ut.

Tapetserare

En tapetserare, eller möbeltapetserare som yrkesrollen också kan kallas, arbetar med att stoppa om och klä om möbler, dynor och textil inredning. Yrket kan bedrivas som anställd eller som egenföretagare. För att driva eget företag behöver en tapetserare utöver att kunna hantverket också ha ett intresse för inredning och stil. Anställande företag finns inom möbelindustrin.

Förberedande utbildning till tapetserare finns inom gymnasieskolans hantverksprogram med inriktning övriga hantverk. Inom yrkeshögskolan finns både vanlig utbildning till tapetserare och möjlighet till lärlingsutbildning. Enligt branschföreningen Sveriges Tapetserarmästare är etableringsgraden efter genomförd utbildning god och många blir kvar i yrket även efter några år.

Sveriges Tapetserarmästare har medlemmar från tre skrän: möbeltapetserare, gardinmakare samt sadelmakare/bilsadelmakare. De menar att yrkeskåren inte kan krympa mer än den har gjort fram till idag och att det behövs ny kompetens som kan ta vid efter de som går i pension. Drygt 200 av föreningens cirka 250 medlemmar är yrkesverksamma i tapetseraryrket. Medelåldern är ganska hög, över hälften är över 55 år. Av dessa är ett 30-tal medlemmar fortfarande yrkesverksamma trots att de har nått pensionsåldern.

Tapetserare ingår i yrkesgruppen 7533 – tapetserare. År 2023 var enligt Statistikmyndigheten SCB antalet anställda i yrkesgruppen 428 och antalet egna företagare 325. Av de anställda hade 229 personer gymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå. Det var 61 personer som hade en eftergymnasial utbildning som var kortare än tre år. 39 personer hade en eftergymnasial utbildning som var tre år eller mer. Av statistiken framgår att en majoritet av de anställda har gymnasial utbildning. Därefter kommer gruppen med en eftergymnasial utbildning kortare än tre år. Det saknas uppgift om utbildningsnivå för de egna företagarna.

Rekryteringsbehovet inom en viss yrkesroll påverkas bland annat av pensionsavgångar. I yrkesgruppen fanns enligt statistiken 57 personer i åldersgruppen 55–59 år. Ett antagande är att de börjar gå i pension under perioden 2029–2033, med ett genomsnitt på cirka tio pensionsavgångar per år. Åldersfördelningen i gruppen egna företagare är inte känd.

Sadelmakare

Sadelmakare arbetar med skinn och läder med allt från sadlar, seldon och väskor till bilklädselar och inredning. Yrket kan bedrivas som anställd eller som egenföretagare. Anställande företag kan till exempel finnas inom möbelindustrin.

Förberedande utbildning till sadelmakare finns inom gymnasieskolans hantverksprogram med inriktning övriga hantverk. Inom yrkeshögskolan finns både vanlig utbildning till sadelmakare och möjlighet till lärlingsutbildning.

Sadelmakare ingår i yrkesgruppen 7534 – läderhantverkare och skomakare. Eftersom denna yrkesgrupp också består av skomakare går den inte att utgå från i denna områdesanalys. Men enligt Sadelmakarnas branschorganisation (SBO) består yrkeskåren av cirka 150 egna företagare. De som examineras från utbildningarna behöver därför räkna med att kunna starta eget företag för att försörja sig inom yrket.

Enligt SBO går ungefär en sadelmakare i pension per år medan det tillkommer två till tre per år. Det skulle innebära att merparten av de studerande inte går vidare till att utöva yrket professionellt efter avslutad utbildning. Det är på gränsen till brist på kompetens i branschen och det vore önskvärt att fler startade eget menar SBO.

Trätekniker, hantverk

Inrednings- och möbelsnickare arbetar med specialsnickeri och reparerar möbler och inredningar på ett hantverksmässigt sätt i kombination med modern produktionsteknik. Det kan handla om specialbeställningar eller tillverkning i mindre serier. Arbetet kan omfatta alla moment i tillverkningsprocessen, från idé till färdig produkt. Arbete kan bedrivas som anställd eller som egen företagare. Anställande företag kan till exempel finnas inom trä- och möbelindustrin.

Förberedande utbildning finns inom gymnasieskolans hantverksprogram med inriktning finsnickeri. Inom yrkeshögskolan finns både vanlig utbildning inom fin- och möbelsnickeri samt möjlighet till lärlingsutbildning.

Relevant yrkesgrupp är 7522 – fin-, inrednings- och möbelsnickare. År 2023 var enligt SCB antalet anställda i yrkesgruppen 4 337 och antalet egna företagare 951. Av de anställda hade 2 771 personer gymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå. Det var 509 personer som hade en eftergymnasial utbildning som var kortare än tre år. 242 personer hade en eftergymnasial utbildning som var tre år eller mer. Av statistiken framgår att en majoritet av de anställda har gymnasial utbildningsbakgrund som högsta utbildningsnivå. Därefter kommer gruppen med en eftergymnasial utbildning kortare än tre år.

Rekryteringsbehovet inom en viss yrkesroll påverkas bland annat av pensionsavgångar. I yrkesgruppen fanns det enligt SCB 521 personer i åldersgruppen 55–59 år. Ett antagande är att de börjar gå i pension under perioden 2029–2033, med ett snitt på drygt 100 pensionsavgångar per år. Åldersfördelningen i gruppen egna företagare är inte känd.

Enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos för fin-, inrednings- och möbelsnickare vid tiden för publicering av denna områdesanalys, är det små möjligheter till arbete på fem års sikt.

Övriga utbildningar inom byggnadssnickeri – byggnadsvård

I denna utbildningsinriktning ingår olika utbildningar inom byggnadsvård. Myndigheten har varit i kontakt med Svenska byggnadsvårdsföreningen som arbetar med att skydda, vårda och bevara byggnader och bebyggelsemiljöer. Föreningen har cirka 6 000 medlemmar, varav många är verksamma inom sektorn, samt cirka 200 företagsmedlemmar. Företagsmedlemmarna består i huvudsak av en- och fåmansbolag.

Svenska byggnadsvårdsföreningen bekräftar att det finns ett stort behov av kompetens för arbete med byggnadsvård. En drivande faktor är att allt fler professionella inom byggindustrin, kommuner och myndigheter ser befintliga hus som resurser och inser att det blir en alltför stor belastning för klimatet i form av avfall och koldioxidutsläpp att bara riva, bygga nytt och byta hela komponenter. Utbildade inom byggnadsvård kan därmed även vara attraktiva för anställning i små företag inom byggbranschen.

Ett bristområde är fönsterhantverk och här finns ett behov av geografisk spridning av utbildningar över landet menar föreningen. Det finns ett särskilt behov av yrkeskunniga för arbete med blyglasfönster, en kompetens som till exempel behövs för landets alla kyrkor. I stort sett alla yrkesverksamma med denna specialisering har snart gått i pension.

Svenska byggnadsvårdsföreningen ser också ett behov av kurser för elektriker, rörmokare, plåtslagare och ventilationstekniker i att handskas med traditionella tekniker och material och för att ta hand om befintliga byggnader. Man ser också ett behov av påbyggnadskurser inom ombyggnad och transformation för arkitekter och samhällsplanerare för att främja utvecklingen av miljömässig hållbarhet inom byggnation.

Timmerhusbyggare

Förberedande utbildning till timmerman finns inom gymnasieskolans hantverksprogram med inriktning övriga hantverk. Inom yrkeshögskolan finns både vanlig utbildning inom timring och möjlighet till lärlingsutbildning.

Enligt Svenska byggnadsvårdsföreningen sker det idag inte så mycket nytimring. De yrkesbehov som finns gäller snarare trähantverkare/bygghantverkare, som även omfattar bredare arbetsuppgifter inom underhåll och renovering av äldre träkonstruktioner.

Byggnadsvårdsföreningen ser också att det råder en allvarig brist på kvalitetsvirke för traditionella ändamål och kulturmiljöer, och att det är något som dagens storskaliga skogsindustri inte kan tillhandahålla. Skogsbruk och virkeshantering för kulturmiljövård identifieras därför som ett bristområde med behov av kompetenshöjning.

Kopplat till äldre byggnationer, är bristen på traditionella naturstensmurare eller kallmurare. Många av landets gamla byggnader är uppförda på murar utan murbruk, kallmurar. Dessa konstruktioner är nu starkt hotade av brist på kunskap menar Svenska byggnadsvårdsföreningen. Det gäller även murar i landskapet som trädgårdsanläggningar och hägnader.

Yrkesgrupp för timmerman är 7111 – träarbetare, snickare med flera. Statistik från SCB för 2023 visar att en övervägande majoritet av de anställda, 42 540 personer inom yrkesgruppen, saknar eftergymnasial utbildning. 2 920 personer hade en eftergymnasial utbildning kortare än tre år och 1 583 personer hade en eftergymnasial utbildning längre än tre år. Antalet egna företagare uppgick till 6 661.

Rekryteringsbehovet inom en viss yrkesroll påverkas bland annat av pensionsavgångar. Av statistiken framgår att andelen anställda i åldern 55–59 år är 5 563. Timmermän utgör dock endast en liten del av yrkesgruppen, vilket gör det svårt att dra slutsatser utifrån statistiken om kommande kompetensbehov.

Enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos för träarbetare och snickare kommer efterfrågan på kompetens att öka jämfört med i nuläget, då det bedöms vara små möjligheter till arbete.

Övriga utbildningar inom konsthantverk

För närvarande finns utbildningar inom förgyllning, ytbehandling, dekormåleri och smide i denna utbildningsinriktning.

Förgyllning, ytbehandling och dekormåleri

Förberedande utbildning till dekormålare och förgyllare finns inom gymnasieskolans hantverksprogram med inriktning övriga hantverk. Inom yrkeshögskolan finns både vanlig utbildning till förgyllare och dekormålare samt möjlighet till lärlingsutbildning.

Dekorationsmålning handlar främst om marmorerings- ådrings- och annan dekorationsmålning. Begreppet traditionellt byggnadsmåleri är en bredare benämning som utöver exteriört måleri innefattar papp- och vävspänning samt praktisk kunskap om olika traditionella färgtyper och målningstekniker. Det kan sammanfattande också benämnas som kulturnålare. Dekormålare ingår i yrkesgruppen 3432 – inredare, dekoratörer och scenografer. Då den består av flera olika yrkesgrupper går den inte att använda för denna områdesanalys.

Träförgyllare ingår i yrkesgruppen 7521 – manuella ytbehandlare, trä. År 2023 var enligt statistik från SCB antalet anställda i yrkesgruppen 107. Det var fem personer som drev egna företag. Av de anställda hade 62 personer gymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå. Det var sex personer som hade en eftergymnasial utbildning som var kortare än tre år. Det var även sex personer som hade en eftergymnasial utbildning som var tre år eller mer. Av statistiken framgår att det är ytterst få som har en eftergymnasial utbildningsbakgrund.

Rekryteringsbehovet inom en viss yrkesroll påverkas bland annat av pensionsavgångar. I yrkesgruppen fanns det enligt SCB 13 personer av de anställda i åldersgruppen 55–59 år. Ett antagande är att de börjar gå i pension under perioden 2029–2033.

Smide

Arbete med smide omfattar allt från konsthantverk till stålbyggnation. Det finns två yrkesgrupper som återspeglar denna uppdelning: 7221 – smeder och 7215 – stålkonstruktionsmontörer och grovplåtslagare. Denna områdesanalys utgår från 7221 – smeder.

Förberedande utbildning till smed finns inom gymnasieskolans hantverksprogram med inriktning övriga hantverk. Inom yrkeshögskolan finns både vanlig utbildning till varmsmed och möjlighet till lärlingsutbildning. Det kan också finnas utbildning inom folkhögskolan.

År 2023 var enligt statistik från SCB antalet anställda i yrkesgruppen 3 241 och antalet egna företagare 159. Av de anställda hade 2 351 personer gymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå. Det var 192 personer som hade en eftergymnasial utbildning som var kortare än tre år. 82 personer hade en eftergymnasial utbildning som var tre år eller mer. Av statistiken framgår att det är en majoritet av de anställda som har gymnasial utbildningsbakgrund som högsta utbildningsnivå.

Rekryteringsbehovet inom en viss yrkesroll påverkas bland annat av pensionsavgångar. I yrkesgruppen fanns det enligt SCB 416 anställda i åldersgruppen 55–59 år. Ett antagande är att de börjar gå i pension under perioden 2029–2033 med ett genomsnitt på drygt 80 pensionsavgångar per år. Åldersfördelningen i gruppen egna företagare är inte känd.

Enligt skriften *800 grader* (2019) som tagits fram av Västarvets hemslöjdskonsulenter, fanns vid tiden ett hundratal aktiva varmsmeder i landet.

Guldsmed

Guldsmedsycket är ett tekniskt krävande hantverksyrke med metaller i verkstadsmiljö. Design och konstruktion ska kunna omsättas och utföras i praktiken med hjälp av maskiner och genom manuellt arbete. En väg in i yrket kan vara att börja sin karriär som anställd. Med erfarenhet och yrkeskunnande kan nästa steg vara att öppna egen verkstad. Anställande företag kan till exempel finnas inom guldsmedsbutiker eller hos smyckestillverkare.

Förberedande utbildning inom guld- och silversmide kan ske inom gymnasieskolans hantverksprogram med inriktning övriga hantverk. Inom yrkeshögskolan finns både vanlig utbildning till guldsmed och möjlighet till lärlingsutbildning. De båda utbildningsalternativen inom yrkeshögskolan ger genom sina upplägg lite olika kunskaper, färdigheter och kompetenser. Lärlingsupplägget ger mer erfarenhet i det praktiska hantverket medan den ordinarie utbildningen innehåller delar som CAD och eget företagande. Innan utbildningarna kom till inom yrkeshögskolan var utbildning till guldsmed sex år lång och utgjorde en kombination av de nuvarande lärlings- och guldsmedsutbildningarna.

Sveriges guldsmedsmästares riksförening bekräftar till myndigheten att det finns en till antalet liten men skriande brist på erfarna guldsmeder. Det kan dock ta lång tid för en nyutbildad guldsmed att etablera sig, både som anställd och som egen företagare och det kan behövas antingen kompletterande utbildnings- eller lärlingstid för att bli en fullödig guldsmed.

Guldsmed ingår i yrkesgruppen 7312 – guld- och silversmeder. År 2023 var enligt statistik från SCB antalet anställda i yrkesgruppen 345 och antalet egna företagare 283. Av de anställda hade 174 personer gymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå. Det var 87 personer som hade en eftergymnasial utbildning som var kortare än tre år. 34 personer hade en eftergymnasial utbildning som var tre år eller mer.

Rekryteringsbehovet inom en viss yrkesroll påverkas bland annat av pensionsavgångar. I yrkesgruppen fanns det enligt SCB 43 personer i åldersgruppen 55–59 år. Ett antagande är att de börjar gå i pension under perioden 2029–2033 med ett genomsnitt på knappt 10 pensionsavgångar per år. Åldersfördelningen i gruppen egna företagare är inte känd.

Urmakare

Förberedande utbildning till urmakare finns inom gymnasieskolans hantverksprogram med inriktning övriga hantverk. Inom yrkeshögskolan finns både vanlig utbildning till urmakare och möjlighet till lärlingsutbildning. En väg in i yrkesområdet kan vara att börja sin karriär som anställd. Med erfarenhet och yrkeskunnande kan nästa steg vara att öppna egen verkstad. En urmakare som examineras från yrkeshögskolan kan också arbeta utomlands. Som en konsekvens kanske det idag inte etableras tillräckligt många nya urmakare i Sverige.

Urmakare ingår i yrkesgruppen 7311 – finmekaniker. Hur många i yrkesgruppen som är urmakare går dock inte att utläsa så statistiken kan här endast ge begränsad information. År 2023 var enligt SCB antalet anställda i yrkesgruppen 3 048 och antalet egna företagare 138. Av de anställda hade 2 195 personer gymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå. Det var 367 personer som hade en eftergymnasial utbildning som var kortare än tre år. 144 personer hade en eftergymnasial utbildning som var tre år eller mer.

Rekryteringsbehovet inom en viss yrkesroll påverkas bland annat av pensionsavgångar. I yrkesgruppen fanns det enligt SCB 443 personer i åldersgruppen 55–59 år. Ett antagande är att de börjar gå i pension under perioden 2029–2033 med ett genomsnitt på cirka 90 pensionsavgångar per år. Åldersfördelningen i gruppen egna företagare är inte känd.

Musikinstrumentmakare och glasblåsare

Musikinstrumentmakare och glasblåsare ingår i yrkesgruppen 7319 – musikinstrumentmakare och övriga konsthantverkare. Eftersom yrkesgruppen består av flera olika yrkesgrupper går den inte att utgå från i denna områdesanalys.

Förberedande utbildning inom glasblåsning finns inom gymnasieskolans hantverksprogram med inriktning övriga hantverk. Det finns både vanlig utbildning till musikinstrumentmakare och möjlighet till lärlingsutbildning inom yrkeshögskolan.

Regionalt utbud och regional efterfrågan

Nedanstående tabeller visar antal platser som avslutas per år i respektive region/län. Antal platser innebär tillgängliga utbildningsplatser och det är inte säkert att det motsvarar antal personer som examineras.

Antal platser per utbildningsinriktning per region/län och slutår.
Färgmarkeringen visar vilka år som kommande beslut kan påverka.

Utbildningsinriktning	Län	2025	2026	2027	2028	2029
Traditionella hantverksyrken, lärling	Dalarna	70	70	105	35	70
	Stockholm	35	35	50	50	50
Tapetserare	Västernorrland	10	10	10		
	Västra Götaland	6	16	16	16	10
Sadelmakare	Uppsala	7	12	12	12	12
Trätekniker, hantverk	Västernorrland	18	18	12	12	
	Västra Götaland	37	37	37	23	
Övriga utbildningar byggnadssnickeri	Västerbotten			20		20
	Västernorrland	12	12	12		
	Västra Götaland	30	42	16	28	
Timmerhusbyggare	Västra Götaland	14	14	14	14	
Övriga utbildningar konsthantverk	Västernorrland	8	8			
	Västra Götaland	16	16	10	10	10
Guldsmed	Västra Götaland	10	10	10	10	10
Urmakare	Östergötland	12	12	12	12	12
Glasblåsare	Kalmar	12	12	12		
Musikinstrumentmakare	Stockholm	7	7	7		

Källa: MYH.

Regionalt utvecklingsansvariga

Myndigheten för också en dialog om efterfrågan på kompetens med regionernas utvecklingsansvariga (RUA). Regionerna besvarar varje år en enkät som myndigheten skickar ut gällande efterfrågan på kompetens för de olika utbildningsinriktningarna inom yrkeshögskolan.

De inkomna svaren presenteras nedan. Det utbud som regionerna har svarat på var det som gällde 2024 och platsutbudet kan ha förändrats sedan dess. Att en region inte svarar på vilka behov som finns behöver inte betyda att det saknas efterfrågan på kompetens inom en utbildningsinriktning.

Traditionella hantverksutbildningar, lärling

Region Dalarna har svarat att utbudet bör öka.

Trätekniker, hantverk

Region Västmanland har svarat att företag har uppgett behov av utbildning i finsnickeri då det finns en koncentration av sådana företag i Sala kommun.

Urmakare

Region Östergötland har svarat att utbudet bör öka med motivering att även utländska studerande är intresserade av urmakarutbildning.

Glasblåsare

Region Kalmar län har uppgett att antalet platser bör bibehållas.

Bedömning av utveckling för nya platser inom YH-program med start från 2026

Som beskrivs inledningsvis är bedömningen inte ett facit över hur årets ansökningsomgång inom yrkeshögskoleprogrammen kommer att falla ut. Antalet platser kan komma att bli färre eller fler än bedömningen. Det beror på en mängd faktorer såsom bedömning av ansökningar, förändringar i vår omvärld och hur mycket statsbidrag eller särskilda medel som kan fördelas mellan samtliga utbildningsinriktningar. Bedömningen kommer att ses över årligen i samband med att områdesanalyserna uppdateras.

Traditionella hantverksyrken, lärling

Dimensioneringen är för närvarande 100–150 utbildningsplatser per år. Resultaten för andel i arbete ligger under genomsnittet men är något osäkra. Myndigheten kommer även framöver att styra fördelningen av lärlingsplatserna. Detta för att minska risken för överetablering inom ett yrkesområde och för att verka för att platser används för yrkesområden som annars riskerar att försvinna. Lärlingsutbildningarna kan bidra med platser till flera av de yrkesområden som beskrivs nedan. Bedömningen är att dimensioneringen kan bibehållas.

Tapetserare

Dimensioneringen är för närvarande 15–25 utbildningsplatser per år, vilket ungefär motsvarar väntade pensionsavgångar. Resultaten för andel i arbete ligger i nivå med eller strax över genomsnittet för yrkeshögskolan. Bedömningen är att dimensioneringen även fortsättningsvis kan anpassas mot cirka 25 platser per år.

Sadelmakare

Dimensioneringen är för närvarande 12 utbildningsplatser per år. Enligt bransch går endast enstaka studerande vidare till att utöva yrket. Bedömningen är att dimensioneringen inte bör öka från nuvarande nivåer.

Trätekniker, hantverk

Dimensioneringen är för närvarande 55 utbildningsplatser per år. Resultat från den treåriga sammanslagningen visar att andel i arbete ligger mycket långt under genomsnittet för yrkeshögskolan. Detta, i kombination med Arbetsförmedlingens yrkesprognos för fin-, inrednings- och möbelsnickare, leder till bedömningen att antalet platser kan behöva minska något.

Timmerhusbyggare och övriga utbildningar byggnadssnickeri.

Dimensioneringen är för närvarande 50–65 utbildningsplatser per år. En viss ökning har skett inom byggnadssnickeri i förra ansökningsomgången. Enligt bransch finns det en efterfrågan på kompetensen och andel i arbete för byggnadssnickeri ligger i nivå med yrkeshögskolans genomsnitt. Bedömningen är att dimensioneringen kan bibehållas.

Övriga utbildningar konsthantverk

Myndighetens bedömning är att dimensioneringen kan bibehållas.

Guldsmed

Dimensioneringen är för närvarande tio utbildningsplatser per år. Enligt bransch råder en bristsituation men det kan också behövas lärlingsutbildning för att bli en fullödig guldsmed. Därför kan de båda utbildningsuppläggen behöva ses som en helhet. Bedömningen är att dimensioneringen inte bör öka.

Urmakare

Dimensioneringen är för närvarande 12 utbildningsplatser per år. Bedömningen är att dimensioneringen kan bibehållas.

Glasblåsare och musikinstrumentmakare

Myndighetens bedömning är att dimensioneringen kan bibehållas.

Definitioner	
Andel i arbete	De examinerades sysselsättning följs upp årligen via en enkät. Det huvudsakliga syftet är att ta reda på hur stor andel av de examinerade som har ett arbete året efter examen och hur väl arbetet överensstämmer med utbildningen. Andel i arbete avser examinerade som har uppgett att de har arbete året efter sin examen. Studerande på utbildningar som inte ger examen eller som inte har tagit examen ingår inte i undersökningen.
Arbetets överensstämmelse med utbildningen	Arbetets överensstämmelse med utbildningen, för examinerade som uppgett att de har ett arbete året efter sin examen, mäter hur väl arbetet överensstämmer med utbildningen enligt tre indelningar: helt eller till största delen, till viss del eller inte alls. Studerande på utbildningar som inte ger examen eller som inte har tagit examen ingår inte i undersökningen.
Examensgrad	Statistiska centralbyrån (SCB) är ansvarig för officiell statistik om yrkeshögskolan. Den officiella statistiken innehåller bland annat statistik om examinerade och examensgrad. Examensgrad beräknas som andel examinerade av antagna som bedrivit studier på utbildningar som ger examen. Examinerade avser antagna som har uppfyllt alla villkor för examen. Examinerade hänförs till det slutår som en utbildningsomgång har. För examinerade finns en eftersläpning i statistiken på grund av sena kompletteringar. Uppgifter för det senaste referensåret redovisas därför i november.
Konfidensintervall	Eftersom svarsbortfall förekommer är statistiken behäftad med viss osäkerhet. De redovisade procenttalen är därför skattningar med ett 95-procentigt konfidensintervall, vilket innebär att det sanna värdet ligger inom ett visst intervall med 95 procents säkerhet. Intervallet skrivs ut bredvid punktskattningen (andelen) med symbolen $\pm$, till exempel 90 ± 2. Det betyder att det sanna värdet, med 95 procents säkerhet ligger mellan 88 och 92 procent (SCB).
Utnyttjade platser	Utnyttjade platser avser summan av inställda platser och outnyttjade platser tre veckor efter start på varje enskild utbildningsomgång.
SUN-inriktningar	Svensk Utbildningsnomenklatur (SUN) är en klassificering av utbildningar som SCB ansvarar för. Den är en standard för klassificering av enskilda utbildningar samtidigt som den utgör ett system för aggregering av utbildningar till större grupper. Varje utbildning grupperas efter SUN-inriktning. Den mest aggregerade nivån är en position (en siffra). Den mest detaljerade nivån är fyra positioner (tre siffror och en bokstav). Myndigheten för yrkeshögskolan behöver dock kunna gruppera utbildningarna efter en mer detaljerad indelning än den officiella. Därför har myndigheten gjort en egen utvidgning av SUN genom att skapa en femte position bestående av ytterligare en bokstav. Syftet med den lokala utvidgningen är att komma närmare yrken och yrkesroller.

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan

Box 145

721 05 Västerås

www.myh.se